

Görüşler

A D A N A H A L K E V İ



Görüşler

ADANA HALKEVİ DERGİSİ

CİLT : 6

BİRİNCİ KÂUN 1944

SAYI 60

14 ncü hafta münasebetile

Bu, bir fazilettir!..

Vehbi EVİNC

Fertlerin ve milletlerin hayatında nurlu ufuklar açan fikir ve moral kuvvetleri vardır. Bu fikir ve moral kuvvetlerinin insan ruhunda yarattığı mukadder ateş sayesinde ki en üstün ve muhteşem yaşama imkânları her zaman elde edilebilir. Fakat böyle bir kudret menbainın öz aşılama sıcaklığından mahrum bulunan insan toplulukları için, elbette, bu düşündüğümüz mes'ut hayat, hiç bir zaman doğamaz. Maşerî ruhunda kuvvetli bir vatan ve millet sevgisi olmalı, yüksek bir ülküye ve fazilete bağlanmalı, hangi devlet; devamlı, şerefli bir hayata malik olabilmıştır?

- Şu anda benliğimizi derinden bir heyecanla saran ve harekete getiren böyle bir kuvvettir; bütün kalbimizle inandığımız tasarruf ahlakının ve yerli malı kullanma idealinin kuvvetidir.

Tasarruf fikrinin insanlar arasında doğuşu yeni değildir. Her milletin atasözleri ve ekonomik gelişimi incelenecek olursa, tutumlu olmanın, her şeyi yerli yerinde kullanmanın ve yerli mallarını korumanın öğütlerine bol bol rastlanabilir. Bütün tarihsel çağlarda şerefle yaşamış ve yüksek medeniyet eserleri yaratmış olan milletimizin zengin folklöründe de bu fikirlerin kıymetli incilerine her zaman tesadüf edilmektedir. Bilhassa Cumhuriyet idaresile yeni bir hayat kudratı ve yeni bir hayat hamlesi yaratmağa kadir olan Türk Milleti, bu dirimsel anlamların geniş manada, bütün millet fertlerini ilgilendirmesini düşünmüş ve bundan 14 yıl evvel, 12 Birincikânunda başlayarak bir hafta devam etmek üzere bir tasarruf ve yerli malı haftası yaşamayı adet edinmiştir. Bu yıl, bu millî geleneğimizin 14 ncü haftasını, dünyanın buhranlı ve karışık harp fırtınaları içinde idrak etmiş bulunuyoruz.

Bazı haller ve şartlar vardır ki, canlı varlıkları daha sert, daha gayretli, daha uyanık bulundurmaya sevk ederler. Bizim bugünkü durumumuz da, dünyanın bu olağanüstü manzarası karşısında daha uyanık ve millet işleriyle daha candan ilgili bulunmamızı istemektedir. Her birimiz üzerimize düşen ödevlerin önemini bütün inceliğe anlıyarak milli üstünlüğümüzü ve ülkümüzü gerçekleştirmeye yarayacak şekilde çalışmalı ve bu uğurda her türlü fedakârlığı göstermekten çekinmemeliyiz.

Tasarruf ve yerli malı haftası münasebetile yurdun her köşesinde yapılan millî tezahüratın yüksek bir amacı da, gönüllerde bu ulusal ateşi yakmak, Türklük sevgisinin yüksek fazilet ve feragatle kuvvetlenerek bencil menfaatleri atmak ve israfla, kara borsa ile mücadele etmek için seferber olmaktadır.

Büyük harpler, milletlerin varlıklarında büyük yaralar açar. Bugünkü dünya harbinin de bütün insanlığı sarsan etkileri meydandadır. Harp dışı kalan milletimizin yüksek gücünü temsil eden büyük Türk ordusunu beslemek mecburiyetinde kalışımız ve haricîten gerekli malları getiremeyişimiz, memlekette tabii olarak bir çok sıkıntılar doğurmuş bu lunuyor. Bu zorlukları ve sıkıntıları yenmek için, milletçe yapacağımız tek şey, her sahada istihallerimizi çoğaltmak olacaktır. Devlet, bütün endüstri teşkilâtı sonsuz faaliyetini göstermektedir. Küçük sanayicilerimiz ve çiftçilerimiz de kendilerine düşen vazifeyi her zamankinden daha titiz bir şekilde başarmaya ve ihtiyacımız olan mahsulleri, malları artırmaya çalışmaktadırlar. Çok faal bulunmamız lâzım gelen bir devirde olduğumuzu hatırdan çıkarmamalıyız. Bu zaman da her Türk vatandaşının birbirine sabah selâmı şu olmalıdır: Bugün dünkünden daha gayretli, bugün dünkünden daha bol verim...

Namık Kemal'in Rüyası

Abdulkadir KARAHAN

Tanzimat edebiyatçıları bazı özlemlerini rüya-
da görür ve yazarlardı. Ziya paşanın rüyası, Ethem
Pertev Paşanın Habnamesi gibi, Namık Kemal'in
"RÜYASI", da özlediği isteklerinin sanki rüyada
görülmesi deyimidir. Son günlerde yeni yazı ile
1932 de de başlamış olan bu broşürü ilgi ile oku-
dum. Üslubunun çok süslü ve ağır olmasına rağ-
men içindeki fikirlere derin bir sevgi duyduğum
içindir ki ondan basit te olsa söz açmaktan ken-
dimi alamıyorum.

İlkin edebiyat tarihlerimize geçmiş küçük bir
yanlış düzeltmeliyim.

İsmail Habib, (Yeni edebî yeniliğimiz) adıyla
liselerin son sınıfında okutulan kitabının 70 nci
sayfasında aynen şu cümleyi kullanıyor.

"Bakınız, Londrada Ziya da rüya görüyor,
Kemal de; Lâkin Ziya Paşanın rüyası sırf Ali paşa
hakkındadır; ihtilâlciliği sırf bir şahsa bağlanmıştır.
Halbuki Kemal'in rüyasında şahıs yok, onun rüya-
sında sadece Peri i hürriyet söyleniyor. Buradan
anlaşılan şudur: Namık Kemal de rüyasını Londra-
da görmüştür.

Oysa ki elimizde bulunan ve "Tefeyyüz kü-
tphanesi", yayınlarından olan RÜYA şu cümle
ile başlar:

"1289 senesi seferinin on dördüncü gecesini
görülmesi bir rüyadır. Bu hicri tarih: 24 Nisan
1872 gecesine raslar. Namık Kemal'in Avrupadan
memlekete 1870 senesi teşrinlerinde döndüğü ma-
lumdur. Bu kayıtlar açıkça gösteriyor ki, bu rüya-
nın Londrada görülmesi mümkün değildir.

Kaldı ki muharririn zaten:

"Bu akşam üstü Boğaziçinde deryaya nazır
bir bağ köşüne gitmiş, garibane pencerenin köşe-
sine oturmuştum. (S. 3) .. diye konuya başlama-
sı da rüyanın İstanbul'da ve Boğaziçinde görüldü-
ğüne şüphe bırakmıyor. Bu bakımdan bu küçük
kusuru belirttikten sonra asıl kitapçıya geçebiliriz.

Müellif bir iki kıtada "Rüya aleminde misal

alemini (yani bu dünyayı) çok gördüğünü istik-
bal sabahına nisbetle mazinin uyku demek olduğu-
nu .. işaret ettikten ve "ağaçların gönlü gibi has-
retle ah ettiğini .. söyledikten sonra Boğaziçinde
bir gece üzüntüsünü tasvir ediyor. Tabiatın ve ru-
hunun garip ve acı hüznünü süslü fakat samimi
bir dille anlatıyor. "Kara hüylara .. dalmışken
birdenbire bir kıyamet kopuyor:

"Gariplerin ahından şiddetli şimşekler, aşıkla-
rın gözyaşlarından çok yağmurlar, ortalığı kap-
lıyor. ..

Şafaka kadar odada dolaşan muharrir, yorgun-
luktan harap hale gelerek uyuyuverir. İşte o hari-
kulade rüya bu anda başlar. Diyor ki: "Bir rüya
gördüm; öyle hayale bin hakikat fedadır, pek az
zaman sürdü. Öyle temaşanın her dakikasına bir
ömrü beşerfeda olsun (S. 7) .. Gayet güzel bir
yerde, ruhları sarhoş eden bir bahar ikliminde
"Güzellik tanrıçası .. sayılmağa değer bir taze
görünür. Çok romantik bir eda ile canlandırılan
bu eşsiz güzel "hürriyetin timsali semavisidir. ..
Hürriyet, cemaate sözünü kolay duyurabilmek
için yüksekçe bir kayanın üstüne çıkarak bir mü-
cessem ateşten heyecan kesilip söyler. (Buradan
eserin sonuna kadar bütün sözler bu hürriyet tim-
salinin ağzından dökülen serzenişler, arzulardır.
Sanki bu timsal Namık Kemal'in kendi gönlünden
doğmuş asil bir fikir çocuğudur. Hep o dev arzu-
lu, o vatan fedaisinin içini döküyor. Çok kısıltı-
cağı ve yalnız bir iki ana fikirle iktifa edece-
ğim.)

— Ey gaflet uykusuna dalanlar, gözlerinizi mah-
şer sabahında mı açacaksınız?.. Boynunuzdaki esaret
zincirini ne vakit çözeceksiniz?.. Hakikatleri niçin
görmüyorsunuz?.. Fikirlerinizi uyandırmak için ih-
tiyar ettiğiniz fedakârlık çarşaflarınızı yıkatmak
için sarfettiğiniz paraya tekabül etmez (S. 11)
Siz karnınızı doyurmak için evlâdınızı aç bırakma-
ğa tevekkül namı veriyorsunuz (S. 12) ..

"Hakikatleri niçin görmüyorsunuz?.. Yalnız
menfaatlerinizi düşünüyorsunuz. "Yüzünüzü okşı-
yan temiz elleri ısırmak başınıza pençe vuran mur-

Adana Valisi Cabbar Zade Celâlettin Paşa ve Mahmut II. Devrinde

Diyarbakır ve Halep isyanları

Şevki BERKER

Celâleddin Paşanın hal tercümesi — Bozok
ayanından Süleyman Beyin oğlu olan Cabbar Zade
Celâleddin Paşa, muhtelif memuriyetlerden sonra
babasının yardım ve tavassutu ile (Muharrem
1220 / 1805) tarihinde vezir oldu. Bilâhare Sivas,
Diyarbakır (223 / 1808), Halep (Muharrem
1228 - 1813), Erzurum, (Şevval 1231 - 1815) ve
Adana (Recep 1232 - 1816) valiliklerine tayin e-
dildi. 1236 - 1920 de vezirliği alındı ise de tekrar
iade olundu. Erzurum'da iken İran muharebelerine
iştirak etti. Daha sonra Maraş valiliğine tayin olun-
du, (Cemaziyü'lâhîr 1242 - 1826)

Rusya seferinde bulundu. Niğbolu muhafızı iken
(1244 - 1828) yine vezirliği alındı ve Tekfurdağ
ında ikamete memur edildi. Bilâhare Sivas (260 -
1914), Maraş (Muharrem 1261 - 1845) valilik-
lerine tayin olundu. 1262 - 1845 Zilkadesinde ve
fat etti (Bk: S. O., II, 80).

*Celâleddin Paşa zamanında Diyarbakır ve Ha-
lep isyanları* — Diyarbakır ahalisi hükûmete karşı
isyan ederek vali Behram Paşa'yı muhasara al-
tına aldılar. Âsiler yardım için muhtelif mahaller-
den gelen kuvvetler mühim bir yeküne baliğ oldu.
Fakat Osmanlı askerleriyle aslen Kürdistanlı olan
Behram Paşa taraftarları isyanı bastırmaya çalış-
tılar. İmdada gelen Adana valisi Celâleddin paşa

dar ayakları yalamak kendinizce melekâti rasiha-
dan olmuş (S. 12) .. Hapisten korkuyorsunuz;
doğruyu söylemiyorsunuz.. Gölgenizden bile çek-
niyorsunuz. Ne vakit uyanacaksınız? Yarın ne ola-
cağını bilemezsiniz. Hal maziye uygun olmadığı gi-
bi istikbalde hale muvafık olmayacaktır. Maziye de
gil atıye bakınız. Hazırlanın. "Mazide aradığınız
nedir? Kaybettiğiniz ömrü mü taharri edersiniz. (S.15)

Böylece sayfeler akar gider. Medeniyet ve o-
nun faydaları sayılıp dökülür. Vatanın gelecek gün-
lerdeki mesut, müreffeh hali görülür. Medeni, hür
müstakil güzel bir ülke. Artık şair Namık Kemal
çoşmuştur. Perii hürriyete çok şairane tasvirler
yaptıyor ve hayalinde bunları yaşıyor ve yaşıyor-
dur.

Namık Kemal, vatanın bu feyizli durumuna bak-
tıkça hayretinden sevincinden kendinden geçer gi-
bi olur ve uyanır. Bu rüyayı ömrünün safa serma-
yesi sayan büyük vatan evlâdı, eğer - mümkün ol-
saydı da - şimdi sağ kalsaydı, arzularından birço-
ğunun gerçekleştiğini görerek kimbilir ne kadar
sevinecekti. Bu yıldönümünde de ruhu şadolsun.

VERİM'den

ile Sivas valisi Lûtfullah paşa kuyvetleri Diyarbakır
isyanını bastırmağa muvaffak oldular. Behram paşa
Hani kazasından gelen 300 askerle Timur adlı eş-
kiya reisi müstesna bütün halkı affetti; ve bu su-
retle Diyarbakır isyanı nihayet buldu. (2)

Hükûmet, Adana valisi Cebbar Zade Celâled-
din Paşa ile diğer valiler sayesinde Diyarbakır is-
yanını bastırmağa meşgulken Halep isyanı zuhur
etti. Halep'te Haşaş adlı birçok asiler şehrin inzi-
batını bozduklarından valiler Halep dahilinde kala-
mıyarak şehir haricindeki Şeyh Bekir mevkiinde i-
kamet ederlerdi. (3)

1233 - 1817 de Halep valisi bulunan Hurşit
Ahmet Paşa'da evvelki valiler gibi âsileri tedibe
çalıştı (Şani Zade, II 256 ve T. V. Sayı IV, c. I)

Hükûmet, Hurşit Paşa'ya yardım etmeleri hu-
susunda Adana Valisi Cebbar Zade Celâlettin Pa-
şa ile Kayseri mutasarrıfı Ebubekir Paşa'ya emir
verdi. Ebubekir Paşa, bütün kuvvetlerle Halep
valisinin emrinde bulunacaktı. O sıralarda Adana
valisi Cebbar Zade Celâleddin Paşa, kethudasile
Diyarbakır'a asker göndermiş olmakla beraber ikti-
darından dolayı İstanbul hükûmeti kendisine güve-
niyordu. Halebe de yardım etmesi, Halep vali-
si ile muhabere ederek her ne isterse göndermesi
ve hatta icabında bizzat Haleb'e gitmesi için emir
aldı (4).

Bağdat meselesinden dolayı Haleb'in iskelesi
olan Iskenderun'a çıkarılan topçu ve humbaracı
erleri, Bağdat meselesinin halli üzerine Halep Va-
lisinin emrine verildiler.

Hadidi aşireti reisi Mahmud İbrahim, Halep
asilerine yardım ettiğinden onun da tecziyesi emir
olundu. Hurşit Paşa'nın Diyarbakır'a yolladığı as-
kerler, Selânik'ten mürettep dağılı ve Arnavut erati
takım takım Haleb'e geldikçe kuvveti artmağa baş-
ladı. Tam bu sırada Adana valisi Cebbar Zade
Celâleddin ve Raka valisi Lûtfullah Paşalar da yar-
dima geldiler.

Hükûmet kuvvetleriyle asiler Kastelharamide mu-
harebeye başladılar. Âsilerin mağlubiyetlerine rağ-
men itaat etmemeleri üzerine Hurşit, Celâleddin
ve Lûtfullah Paşalar (5) cebren Haleb'e girme-
ğe karar verdiler. Rebiulâhır'da Halep şehri üzeri-
ne hücum kuvvetleri tertip olundu.

Bir gün seherle beraber Sur harici denilen du-
varı topa tuttular ve açtıkları rahnelerden dağılı
Arnavut askerler şehre girmeye muvaffak oldular.

FIRTINA

Allah gibi birden gazaba gelip
Bu gece kudurdu, azdı fırtına!..
Dağların granit göğsünü delip
Kimbilir kaç mezar kazdı fırtına?..

Ne (Hak) ta insaf var, ne (Kul)
da vicdan,

Göz gözü görmüyor, her taraf zindan!..
Haksız mı edenler Tanrıya isyan?
Mızrabı ölümden sazdı fırtına!..

Ankara - 13 - 11 - 1943

Cemal Oğuz ÖCAL

(6) Vaki olan sokak muharebelerinde eşkiya fi-
rar mecburiyetinde kaldı. Hurşit, Celâleddin ve
Lûtfullah Paşalar şehri zaptettiler, bu muvaffakiyet
üzerine Babıali Adana valisi Celâleddin Paşa ile
diğer vezirlere serasere kaplı samur kürkleri ve
Hurşit Paşa'ya ilâveten süslü bir hançer gönderdi
Halep Asilerin tenkili için Adana valisi Ce-
lâleddin Paşa'ya gönderilen hükmü aynen derç e-
diyoruz.

Celâleddin Paşa'ya gönderilen hüküm

Halen Adana valisi ve ilhakan Uzeir ve Bey-
lân sancakları mutasarrıfı vezirim Mehmed Celâlüd-
din Paşa dâme iclâluhuya hüküm

Bu esnada Halebde bazı erbab-ı şekavet ve
mefsedet ihtilâs-ı fırsat ile firarî eşkiyaya hafiyet-
ten haberler irsal ve ber takrip derun-ı Halebe cel-
bû idhal birle bivech iş'al-ı naire-i fesad-ü ihtilâl
iderek halen valileri olan Sadr-ı esbak düstür-
ekrem vezirim Hurşid Ahmed Paşa dâme iclâluhu-
nun dairesi halkından bazılarının sakin oldukları
mahalle ve hanelere hücumu cür'et ve muharebeye
cesaret eyledikleri ve ulema ve vücuhden ekseri
keyfiyeti bilmüşahade derhal canib-i müşarünileyhe
varup herbiri Devlet-i Aliyyemin bende i fermanber
ve sadakat - gösteri olduklarını beyan ile isbat-ı
müddea-yı rizacuyı itmiş oldukları ve el haletü ha-
zihi iç kal'a ve bazı kapuları müşarünileyhin hıfzın-
da olarak tarafından cengü cidal olunmakda idü-
ği bil-ihtar vâsıl-ı samia-i şehriyaranem olmağla
müşarünileyh hâmil-i mühr-i hümayunum olmuş
ve betahsis unvan-ı serdar-ı Ekremi ile kesb-i im-
tiyaz itmiş fukaraperver ve usul-i raiyetperveriye
vukufu cümle indinde bedihî ve zâhir esdika-yı
vukelâ-yı saltanatdan olduğu malûm ve müsellemler

ve verdiği mahallerde insaf ve dadı kenduya pişe
ve imar-ı memleket ve asayiş-i hal ve aramış-i bali-
raiye fikr ü endişe ideğeldiği ve hususile Halebe
vürudundanberü kimesneye bilâ mucib bir gûna
cevrü ezası işilmediği emri gayr-i mübhem iken
eşkiya-yı merkumenin bu veçhile iş'al-i naire-i fitne
ve fesada ictisarları mücerred zatlarında merkûz
olan hiyanet ve mel'neti ricra gazezine mebnî i-
düğü bedihî ve bedidar olmaktan nâşi eşkiya-yı
merkumenin biavn-i Bari alâeyyihal def'ü tenkil-
riyle tahaddüs iden fesad ü ihtilâlin külliyyen izale
ve imhası irade-i kâh-i cihandaranem muktezasin-
dan olarak olbabda müşarünileyhe başka ve Halep
kadısı ve müftü ve sair uleamai şürefa ve vücuh
ve yeniçeri zabiti ocaklu ve bil cümle ehl-i ırz gû-
ruhuna hitaben başka evamir-i şerifem isdar ve tis
yar olunmuş vesair lâzımgelen tedabir dahi tertip-
ve icra kılınmış olup senki vezir-i müşarünileyhsin
bundan akdem Bağdat maslâhatıyçün tehiye ve
âmade eylediğin asakiri kethüdân maiyetile Diyar-
bekir üzerine irsal eylemiş isen de Adana eyaleti-
nin Halebe kemaliyle kurb u civariyeti cihetile se-
nin tez elden müşarünileyhe mühimmat ve cepha-
ne ve asker ve cihat-ı saire ile imdat ü ianetin
lâzımeden ve sen saire makis olmayub vüzerâ-yı
izamimie gayyur ve namdar ve icra-yı irade-i şeri-
feme sa'y-ı bişûmar iden esdikasından olduğun
malûm ve aşikâr olmağla vüsul-i emri celil-ül unva-
nımda gayret-i akraniyet-i vüzerâyı bil- mütalâa
meçhul olduğun kâr-şinasi ve reviyet ve umur-aşına
yı ve sadakat muktezası üzere Diyanbakıra olan
ianene halel getürmiyerek müşarünileyh ile bil-mu-
habere tez elden müşarünileyhe cekhane ve mühim-
mat ve asakir ve cihat saire ile lâzime-i imdat ve
ianetin icrasına kemaliyle ikdam ve müsareat ve
led-el iktiza matlûp ider ise sên dahi bin-nefs azi-
mete dikkat ve ihtimam eylemen fermanım olmağın
memuriyeni havi işbu emri celil-ül-kadrim isdar ve
icaleten ... ile irsal olunmuştur imdi senin Halebe
Kemal-i kurbiyetin hasebiyle müşarünileyhe tarafın-
dan cephane ve mühimmat ve asker vesair cihat
ile lâzime-i muavenet ve müzaheretin icrasına vufur-
ı sa'yü gayret ve led-el hace madlûp eder ise bin-
nefs azimet itmek üzere hazır ve amade bulunma-
ğa dikkat ve bu bapta hatırbah-ı hıdıvaname mû-
rafaasından mesai-i cemile zuhuru ile ibraz-ı hüsu-i
hizmete müsareat eylemem kat'i matlup-ı mülûkâ-
nem idüğü ve ıgma u rehabet ve teenni ve beteat
vukuu bir veçhile caiz olmadığı malûm olduğda gö-
reuim seni ber veçh-i muharrer amelü harekete ve
infaz-ı emrî irade-i padişahanemle ifa yı mukteza
kar güzari ve reviyete ihtimam ve mubaderat ve
hilâfından ziyade tehaşi ve mücanebet eylemen ba-
bında.

BİBLİOGRAFYA

- 1 — Tarih-i Şani zade
- 2 — Tarih-i Cevdet
- 3 — Tarih vesikoları
- 4 — Sicil-i Osmanî

FUHUŞUN

Psikolojik sebepleri

HALİS ÖZGÜ

Temellük içgüdülerile (İnsiyak - Linstinct) cin-
sel içgüdülerinin karşılaşmasından meydana gelen
fuhuş, gerçek mehiyetile ele alınmadığı müddetçe
hiç bir zaman anlaşılmayacak ve dolayısıyla içtimai
bir yara teşkil eden bu işi önlemek için gerekli ve
zarurî, tedbirler alınmayacaktır.

Beşer tarihini tetkik ettiğimiz zaman sırf içti-
mai ve iktisadi faktörlere bağlı, daha doğrusu bu
faktörlerin bir neticesi gibi telâkki edilen fuhuşa
mani olmak için baş vurulan çarelerin hiçbir müs-
bet netice vermediğini görüyoruz. İlk çağlarda ve
bilhassa eski Yunanlılarda ve Romalılarda bir mes-
lek gibi telâkki edilen ve sırf güzel kadınlara mah-
sus bir imtiyaz addedilen fuhuş, ortaçağda din ve
taassubun tesirile bir cürüm gibi görülmeye baş-
lanıyor şiddetli tedbirlere baş vuruluyordu. Bu de-
virlerde fuhuş yapan kadınlar hususî ve pis kıya-
fetlerle dolaşmağa icbar ediliyorlar. Büyük Şarl-
man daha ileri gitti ve fuhuş yapan kadınları kır-
baçlarla, sopa ile dövdürdü. Daha sonra XIV. Lui
1684 ve 1687 seneleri arasında fahişelere karşı a-
mansız bir mücadeleye girişti. Askeri kışlaların ci-
varında yakalanacakların burunları ve kulakları ke-
sileceğini ilân etti. Fakat bir müddet sonra XIV.
Lui bir netice vermediğini gördüğü bu şiddetli ve
gayri insanî tedbirlerden vaz geçti.

Her hastalıkta olduğu gibi fuhuşu önlemek
ve yahut bunu bir dereceye kadar azaltmak için
onun ana sebeplerini, köklerini arayıp bulmak ve
imkân nisbetinde bu zehirli kökleri koparıp atmak
mecburiyetindeyiz. Yoksa tarlasını zararlı otlardan
temizlemek için yalnız bu otların toprak üstünde-
ki kısımlarını yomakla iktifa eden çiftçilerin vaziyet-
tine düşeriz.

XIX. züncü yüzyılın sonlarına doğru 1880-1881
Viyana üniversitesi profesörlerinden (Jozef Breuer)
in ipnotizma üzerindeki çalışmalarından doğan ve
asrımızın ilk yıllarında (Jozef Breuer) in talebesi
ve yine Viyana üniversitesi profesörlerinden (Dr.
S. Freud) un devamlı çalışmaları gayrişuuru
aydınlatmağı istihdaf eden ve gerçek bir araştırma
tedavi tekniği, metodu haline gelen Tahlili ruhiyat

(Psychoanalize) in olmadığını, daha birçok se-
beplerin ve bilhassa psikolojik faktörlerin burada
en esaslı rolü oynadıklarını meydana çıkarmışlardır.

Zamanımızın selâhiyetli birçok tahlili ruhiyatçı-
larına göre fuhuş tamamiyle psikolojik, daha doğru-
su Nevrotik bir tezahürdür. Bunlara nazaran fuhuş
meydana getiren psikolojik faktörler şunlardır:

Mazoşizme, Cinsel soğukluk (Frigidite Seksu-
elle) , Teessürî hayatta (La vie Affectiv) meyd-
na gelen şiddetli sadmeler, sarsıntılar ve nihayet
aşâğılık duygusu (Le Sentiment dinferiorite) dir.

*
*

Mazoşizma bedenî ve ruhî azap, ıstıraplarla
cinsel hazların teminini isdihdaf eden cinsel bir da-
lalet (Perversion seksuelle) dir. Bu sahada müte-
reddinin muhayyilesi büyük bir faaliyet halindedir.
Onun için bir mezoşizmin cinsel hazı temin için
baş vurduğu çare ve vasıtaları birer birer anlat-
mağa imkân yoktur. Bundan dolayıdır ki ekseriya
yarattığı gerçek dramlar itibarile büyük bir önem
kazanmış bu cinsel-anomalinin yalnız psikolojik me-
kanizmasını tetkik etmekle iktifa edeceğiz.

Bu günkü tahlili ruhiyatçılara göre nevinin ya-
ratıcı dinamikması dünyaya gelen beşeriyarlık ay-
ni zamanda mevcudiyetinde bir tecavüz içgüdüsü-
nü de taşır. Müteveffa meşhur tahlili ruhiyatçı Dr.
Freud'e göre bu iptidai tecavüz içtepisi (impuls-
on-ilca) başlangıçta diğer bütün faaliyetlerle, biz-
zat hayatî faaliyetle karışmış bir halde bulunur.
Ölüm içgüdüsü adı da verilen bu içtepki cinsel
içgüdüsü tarafından frenlenir. Bunun üzerine ölüm
içgüdüsü başka hedefler arar ve ferdin mevcudiyet-
ini aşmağa başka mevzular aramağa uğraşır, yük-
seltme (İlâ-Sublimation) vasıtasile faaliyet, yara-
tıcı kudret, hatta deha ilh... haline inkılap eder.

Fakat bütün bunlara rağmen bu içtepki bazı
kimselerde tamamiyle haricileşemez ve kısmen ruhta
kalır. İşte kendi kendini yok etmek amacını güden

(auto-dstriction) ve mazoşizma adile anılan men fi kuvveti yaratan bu bakiyedir. Şuurdan uzaklaş- tırılan (refoulement-ihibas) bu tecavüzi temayül (Libidonun) daha tekamül etmiş bir plânında korku ve kabahatlik duygusu Le Sentiment de culpabilite nun tesirile mazoşizma şekline girer ve gayrişuurdan menfi bir kuvvet halinde faaliyette bulunur.

Mazoşist insanlar başkalarından hoşlanabilirler, fakat bizzat kendilerinden, öz varlıklarından nef- ret ederler, kendilerine bedenî ve ruhi her türlü eziyet vermekten zevk duyarlar. Esasen mazoşiz manın karakteristik vasfı ıstırap çekmekten hoşlan maktır.

Ruhi teessürî ve diğer faktörler (İçtimai-İkti sadi) zamanla bu temayülle birleşirler ve cinsel delâletlerin zuhuruna müsait bir zemin hazırlar lar.

Mazoşizmin başlıca iki şekli vardır:

- I — Bedenî ıstıraplarla cinsel hazzın temini,
- II — Ruhi " " " "

Birinci şekilde mazoşist cinsel haz temin için daha doğrusu bu hazzı duyabilmesi için en hafî finden en tehlikelisine kadar her türlü medenî acı lara baş vurur kendini yumrukladmak, dövdürmek çimdikletmek, ısırtmak, vücudunu yaralamak, ölü mü doğurabilecek daha ağır acılar yaratacak ha reketlerde bulunur.

İkinci şekilde ise mazoşist insan maddî olmak tan ziyade manevî ıstıraplar arar ve ancak bu sa yede cinsel münasebetlerinde haz aramağa çalışır. Bu gibiler her nevi hakaretlerden zevk alırlar, far kında olmadan kendilerini bayağılaştıracak, alçal tacak hareketlerde bulunurlar, fena sözler duymak isterler.

Cinsel münasebetin vaki olabilmesi veya bu- nun daha hoş bir halebilmesi için mazoşist tiplerin kendilerine reva gördükleri maddî ve manevî ıstı- rapların gayesi ödip müdilesincen (Le Complexe d'Oedipe) meydana gelen kabahatlik duygusun- dan kurtulmaktır. Her şey sanki ıstırap, azap, acı bu duyguyu yok edecek ve cinsel hazzın gerçek- leşmesine engel olan maniyayı bertaraf edecekmiş gibi cereyan ediyor.

Cinsel soğukluğa gelince, buda oldukça önem- li bir karışıklıktır. Çünkü cinsel soğukluk mahiye ti itibarile ruhi bir takım buhranlara sebebiyet ve

rir. Hiddet, ilcaî hareketler, küskünlük, inatçılık, muhittekilere ve bilhassa zevce karşı düşmanlık, hakikî sinir buhranlar, iç sıkıntılar, muhtelif marazi korkular ilh..

Cinsel soğukluğun da birbirinden farklı şekil- leri vardır:

Mutlak Cinsel Soğukluk

Kadın cinsel münasebete karşı bir temayül duymaz, isteği dışında cinsel münasebette bulunsa bile haz hissetmez.

Mutedil cinsel soğukluk

Kadın cinsel münasebette bulunmak ister, fa- kat bu münasebetin sonunda kendini tatmin ede- mez. Bu ise onda bir takım buhranlar yaratır.

İzafî Cinsel soğukluk

Bazı kadınlar sevdikleri veya kendilerini seven erkeklerle cinsel münasebette bulunmazlar, münasebette bulunsalar bile kendilerini tatmin edemez- ler. Fakat lakayt kaldıkları erkeklerle iş değişir, cinsel münasebet normal mahiyetini iktisap eder. Ekserisi erkeklik temayülünü taşıya bu kadınlar dan bazıları da anbak kendilerine kaba, haşin ha reket eden erkeklerle cinsel münasebette bulunmak- tan zevk duyarlar. Nihayet cinsel münasebette bu lunmaktan imtina eden, yani cinsel soğukluk gös- teren kadınlardan bir kısmı da yalnız gayri meşru cinsel münasebette bulunabilirler.

Fransız tahlilî ruhiyatçilerden (Dr. Rene Allen dy) fuhuş yapan kadınlardan hemen hepsinin cinsel soğukluk gösterdiklerini söylüyor. (Sermayedarlık ve cinsiyet: sahife: 208 Paris, 1931 —). Yine Fran sız tahlilî ruhiyatçilerinden Dr. (Nacht) kadınların %30, %35 nisbetinde cinsel soğukluk gösterdikleri ni iddia ediyor. (Rene Allendy) ise klinik müşahe delere dayanarak bu nisbetin %50 ye çıktığını söy lüyor.

* *

Mazide duyulan tessürî inkisarlar ve ümitsizlik lerin yarattıkları şiddetli heyecanlar, sademeler, sar sıntıların da fuhuşun zuhurunda önemli bir rol oy nadıkları tahlilî ruhiyat kliniklerinde elde edilen ne ticelerle sabit olmuştur. Bu Psikolojik faktörlerin tesiri altında bulunan kadınlar aşkı inkâr etmek, er keklérle teessürî kıymetten mahrum fena münase betlerde bulunmak suretile ruhlarını daima baskı

— Devamı 13 ncu sahifede —

Adana Şerî Mahkeme Sicilleri

Katalogu

—GEÇEN SAYIDAN DEVAM—

Naci KUM
Müze Müdürü

14 B.	12 Ca. 1044	İtam parasının tevzi	Divani kıрма	Adana ayanından, Karasofu mahalleli ölü Se- yit Mehmedin eytamı işlerinin teviye paraları- nın tediyesi ilâmı.
15 B.	1044	Dava zaptı	"	Sabık Adana Beylerbeyi Mehmet Paşa tarafın dan Ayas ve Berendi nahiyeleri ehalisinden bazı larına tevzi olunan camız bahasının — bedelleri- nin — verilmediği zabıt ve tsebit olunuyor.
16A.	1044	Veraset ilâmı	"	KUSUN Kazasına tabi EVCILER cemaatından ölü Hamza Çavuşun veraseti hakkında,
16A.	Ca. 1044	Muhallefat	"	Adana Camii atik mahallesinde ölen Halilin veraseti Bektaş'a düştüğüne ve muhallefatının tesbitine dair ilâm.
17 A.	12 Rc. 1044	Defin keşfi	"	Ateşle yanarak 2 gün sonra ölen bir küçük kız çocuğunun muayene ve defnine izin veriliyor.
20 A.	Şb. 1044	Mubayea zaptı	"	Adana Menzili malinden 10 katar deve satın alınmasına dair karar ve zabıt.
20B.	Zh. 1043	Ferman	Divani	Adana ve Maraş Sancağı kadılarına: Veziri âzam serdar Mehmet Paşa ile sefere me- mur askerin iâşesi için, Mübaşir Osmanla gönde- rilen mühürlü mevkufat defteri mucibi avarızdan hane hesabı üzerine 20 şer kuruşun toplanması fermanı.
21 A. 22B.		"	"	EMED - Diyarbakır - dan Anadolunun sol kolunda vaki kadılara ve 6 bölük halkının zabıt ve kethüdalarına: Kızılbaz İran- üzerine açılan harbe Serdar Mehmet Paşanın ordusunda, Nev- ruz'dan evel askerlerin hazır bulunmasına dair.

23A.	1044	Tahsilât fermanı	Divanî kırması	... taifesinin konup göçtükleri yerlerin kadılarına: Bu taifelerin avanzları karşılığında bir katar gök deve ki 50 Mahar olur. Karşılığı olan 400 reis agnamdır. Beher Agnam için ikişer kuruştur. Bunların orduya teslimi için bekir Helife mübaşirdir. 1044 ve 1045 seneleri için tahsiline dair ferman. (EMED ELMAHRÜSE)
24B.	Şb. başı 1044	"	"	Adana Sancağında vaki kadılara : Kazalarınızda kadimden " Deştban " resminin tahsili için kapıcı başlarından Nuri ağa deruhthe sinde tahsiline ferman
24B.	12 Rc. 1044	Ferman	"	Karaman, Sivas, Maraş ve Adana beylerbeyilerine : Türkman Bozulus taifesinden bazıları cemaatlarından ayrılıp sayılan eyaletlerde yerleşmekle, üzerlerine edası lazım gelen rûsum agnam v. s. leri defter mucibince, bilfiil voyvodaları olan Mehmet tarafından varan adamına aliverin ve kendilerini cemaatlarına gönderin, nizâ edenleri kethudanın adamları yanına koşup orduyu hümayına gönderin. (EMED - Diyarbakır)
25A.	Şb. 1044	Buyrultu	"	Adana kadısına: Adana sübaşılığı ve bacı cesir köprü bacı - ve ihtisap, Bacı Babı Tarsus kadimden ola geldiği gibi ağalarımızdan çavuşbaşılık hizmetinde olan Hüseyin ağaya 1044 şabanında tevcih olundu. (Adana Beylerbeyi)
25A.	2 Ca. 1043	Ferman	Divanî kırma	Adana beylerbeğisine ve kadısına: " Cebelinur zaviyesi " şeyhinin hademelerinden Abdülhalim nam kimesneye bu anadeğin beylerbeyleri tarafından " Yüregir subaşı " olanlar bir nesne teklif eylemezler iken şimdi teştban ve resmi dühan vesair tekalif talep olunmamak babında. (Sahrayı edene)
26B.	Ce. 1044	Sefere davet fermanı	"	Sultanönü, Karaman, Alaiye, İçel, Niğde ve Adana ve Halebe varıncaya kadar yol üzeri olan sancaklar kadılarına: Din düşmanı kızılbaşlar'dan intikam almak aksayı muradi hümayun olmagın ... umum kapu kullarımla ramazan ortasında Üsküdar'a geçüp orada durmaksızın teveccüh ve azimet edileceğinden ... her biriniz hükmünüz altındaki köy ve kasabalara muhkemt tenbih edüp mürettep ve yarar ve tüvane yiğitleriniz ve sekbanlarınızla hazır ve amade olup; müteferrika, çavuş, kalip ve züama ve erbabi timar ve çeribaşları ve çeri sürücülerini ve kannn üzere cebeliler ve cenk ve harg edevat ve aletlerle ve harp bayraklarıyla vaktinde gelüp münasip olan mahalde karşılayıp orduyu hümayına dahil olunması. (Kosta taniye)

MEKTUP

— Mehmet Kayaaloğlu'na —

Kışın adı var burada
Tadı yok;
Güneş ölgün değil,
Bahçeler koku, koku..
Gurup,
Bir yaz akşamını aratmıyor.
Damların saçakları çimenli,
Caddeler tozsuz
Ve ara sokaklar nemli.
Artık ne toz, ne çamur
Bulamazsın bugün,
Gezdiğin yerlerde.
Bir çok kıravath kimseler,
Halâ açık yaka geziyorlar.
Pardisü,
Sıtmahtlarda görülür,
Her taraf yeşil,
Bembeyaz sema.
Caddelerde kız yanaklı
Kan kırmızı elma..
Dezgâhlar üstünde
Kızantem salkımları gibi
Top top
Ve yenge göğüsleri kadar
Kabarık Portakallar..
On üç yaşlı kızların,
Terliyen göğüslerinde görülen
Tomurcuk misali Mandalinalar.
Daha neler, neler..
Başboş düşünceler,
Yekdiğerini zorlamakta;
Ve Adana,
Senin anlıyacağın
Güzelliklerle tıklım tıklım
Dolmakta.
Sana bir tepsi
Elma lezzeti,
Bir çember sarı Burma
Ve bir tabak
Kudret Helvası
Selâm yolluyorum.
Yazım mazım, kötü môtü
Sana anamın sütü gibi helâl olsun
Mektubuna harcadığım
Bembeyaz emek.
İşte sana üçüncü def'a
Özlediğin Adana'dan
Salkımlar dolusu şıra,
Tabaklarla bereket
Ve ırmaklar kadar
Uzun uzun hasret

İbrahim AKDOĞAN

Namık Kemâl'e bir sesleniş!

— Mezarının başında —

Yaralı bir kuş gibi çırpınırken Akdeniz,
Mübarek toprağına yüz sürmeye geldik biz!
Kimimiz bir Efe'dir, kimimiz Türkmen, Dadaş;
Göster bize yüzünü ey vefalı arkadaş!..
Susturup bir hamlede (Vatansız Solcular) ı,
Geldiler başucuna mefkûre yolcuları!..
Tepemizde ne Sultan, ne de zalim biri var,
Gezenler yok sürgünde —çok şükür— diyar, diyar
Duyarak kanımızda alevden nefesini.
Haykırdık ufuklara senin erkek sesini!..
Dinleyip (Vâveylâ)nı tellerinden kopuzun,
İnledik sencileyin; "Vatan mahzun ben mahzun!..
Ağlarken içir, için güzel yurt, şanlı hilâl,
Şahlandırdı Türklüğü bir gün: Mustafa Kemali..
Uyandı ruhumuzda uyuyan Kutluk, Mete,
Kavuştuk sevgilimiz -taptığın- (Hürriyet) e!
Kanımızda yurt aşkı kaynıyan bir volkandır,
" Fitrat değişir sanma bu kan yine o kandır!..
Sen öğrettin bizlere zulme kafa tutmayı,
İhtiras duygusunu içimizden atmayı!
Ne paradır, ne şöret kalbimizdeki yatan,
Mefkûremiz Türkçülük, kara sevdamız vatan!..
Davana gönül vermiş inanlı birer ferdiz,
Dönersek yolumuzdan hem kahbe, hem namerdiz!
Örneğisin ey Kemâl : Namus ile irfanın,
Hayranıdır bu millet her fedakâr insanın!
En alçak bir mahlûktur bizce de bir dalkavuk,
Ölür de Türk gençleri sallamaz yine kavuk!
Ebediyet yolunda can yürür canan yürür,
Varsın sana çatsınlar! (İt ürür kervan yürür!)
Vücudün yok olsa da yaşıyorsun yine sen,
Binlerce şeyde Namık yetiştirdi bak, hakinden.
Serptiğimiz çiçekler olsun birer fatiha,
İzin ver de öpelim tobrağını bir daha..

Cemal Oğuz ÖCAL

SULH

Seher, seher!
Ey yarı golda kalan soluk,
Ey Kemal ikliminin ıtırli bahçeleri
Ve ey yeni açan tomurcuk.

Bahar, Bahar
Ses versin ufuklardan.
Berrak semalarında ebedî ayınlerin,
Duyalım nurlu sı larını dudaklardan

Vehbi EVİNÇ

Sanatkâr Sadi tek

Tiyatromuz hakkında neler diyor?

Vehbi EVİNÇ

C.H.P. Genel Sekreterliğinin tavsiyesiyle şehrimize gelen ve bir müddettenberi Halkevimizde temsiller vermekte olan Sadi Tek — Muammer Karaca tiyatrosu, muhitimizde güzel bir hava yaratmış bulunuyor.

Bu tiyatro turupu sayesinde, Kış mevsiminin yekna sak ve can sıkıcı günlerinden kısmen olsun uzak kalmak fırsatını bulduk. Evimiz, tiyatro meraklısı vatandaşlarla günlerdenberi dolup boşalmakta ve hareketli bir hayata sahne olmaktadır. Bu heyet bir müddet daha Adanada kaldıktan sonra diğer şehirlerimize geçecektir.

Değerli bir sanatkar olduğunu yakından gördüğümüz baş artis Sadi Tekle yaptığımız bir konuşmayı, yine onun takdîrkârları olan görüşler okuyucularına sunmak istedik.

Sadi Tek, cidden temiz ve hakiki bir sanatkar; sanatında olduğu kadar insanlığında da temayüz etmiş bir şahsiyettir. Kısa bir müddet içinde onun hakkında edindiğimiz intiba, tamamen budur.

Kendisini dar bir zamanda ve refikasının da rahatsız bulunduğu bir anda ziyaret etmiş bulunuyordum. Bu aksi tesadüf karşısında biraz cesaretsizlik duyarak maksadımı açtım ve soracağım suallere cevaplar vermesini rica ettim.

Beni ummadığım bir memnuniyetle karşılayan değerli sanatkar, kısa fakat tatminkâr bir eda ile konuşuyordu. Aldığım cevapları sıralıyorum:

— Türk Tiyatrosunun tekâmülü hakkındaki fikriniz ?

— Bu, bir milletin tiyatro artistine verdiği kıymetle ölçüldüğüne göre, tiyatromuzdan tekâmül beklemek biraz saflık olur kanaatindeyim.

— Türkiyede repertuvar derdini hal etmek için neler düşünülebilir ?

— Repertuvar derdi, muharrir derdidir. Yazan olmadıkça repertuvar yerinde saymaya mahkûmdur.

— Türk aktörü daha ziyade drama mı, kome-

diyaya mı mütaittir ?

— Ne dramı azizim, en acıklı hayatımız bile komedidir.

— Tecrübenize istinaden Türk seyircisi hangi piyesleri tercih ediyor. Yerli, veya Ecnebi ?

— İki çeşit seyirci vardır: Birincisi, ne seyrederse beğenmeyen cahil, fakat çok bilen zümre. İkincisi, mevzusuz, kayıtsız, şartsız gülmeyi isteyen zümre ki bu ekseriyettir; Yerli ve ecnebi tefrik etmez.

— Naşid'in şahsile tuluatın öldüğü doğru mudur ?

— Naşid'in ölümü, Türk Tiyatrosu için felâketli kayıpların en büyüğüdür. Naşit yalnız bir tuluat artisti değil, eşsiz bir karakter sanatkarı idi. Tuluatın ölümü keyfiyetine gelince, tuluat ölürse Türk Tiyatrosuna fatiha okunması lâzımdır. Bu gün yegâne tiyatromuz sayılan (Şehir Tiyatrosu) nun en ziyade beğenilen eserleri, sanatkarların tuluatla süslediği vodvillerdir.

— Tiyatroda millileşme (Türke doğru) diye bir şey düşünüyor musunuz ?

— Millî veya gayri millî bir Tiyatro düşünmemeliyiz. Türk sanatkarı yetiştirmek ve Türk sanatı yapmak hedefimiz oimalıdır.

— Ne zamandanberi sahnedesiniz ve hayatınızın bu devresinde geçmiş heyecanlı hatıralarınızdan bir ikisini öğrenebilir miyim ?

— Yirmi yedi senedir sahnedeyim. Heyecansız hiç bir hatıram yoktur, hangisini anlatabilirim. Zaten heyecansız yaşamının bir manası olduğuna da kani değilim.

— Avrupaya ve şarka seyahatlarınız var mı ve tiyatrolarını biliyor musunuz ? Komşu ve şark milletleri tiyatroları hakkında bir fikir edinebilmek için bizim tiyatrolarımızla küçük bir mukayese yapar mısınız ?

— Muhtelif milletlerin tiyatrolarını gördüm. Her

YAĞMUR'dan

—I—

C E N U P

Getiriver dağlar ardından gündüzu,
Nasibimizi râm olmadı geceler
Uçurtmamızı kaptı gökyüzü.

Açıver duvağını güzel gelin,
Cenubun yağmurlu bahçelerinden
Sana alâimsemalar getirdim.

1942

—II—

H Ü Z Ü N

Yaşadık gecelerinde bu şehrin
Renkleri armağan ettik dallara.
Döküldü yaprakların mahmur uykusa
Bir kuş sesi halinde sulara.

Varsın aynalarda kalsın gülüşün,
Aşkın başladığı yerde bahar.
Ne gök gebo, ne toprak mesut
Bir göz yaşı halinde dualar

1942

Şükrü Enis REGÜ

iki tarafa defatla seyahatlarım vardır. Şarkta Rusya dahil olarak garp tiyatrolarile aramızdaki uçurum hadsiz, hesapsızdır. İran tiyatrosundan bir derece yüksek olmak bir meziyetse, o seviyedeyiz.

— Halkevleri temsil işlerle hiç alâkadar oldunuz mu ?

— Filen bir sene Elâziz halkevi temsil kolu rejisörlüğünü yaptım. Bütün Türkiye Halkevleri temsil kolları ile de müteaddit defalar temas halinde bulundum. Temsil kollarından çok büyük neticeler elde edilebilir, elverir ki halkevlerini idare edenler, menfaat fikrinden uzak olmalı ve temsil işlerini bütün vazifelerin fevkinde telâkki etmelidir.

Değerli sanatkar bir hayli yormuştum. Teşekkür ederek ayrılırken: " güle güle canım, yine görüşelim ", diye arkamdan sesleniyordu.

Vehbi Evinç

Türk Gençliğine

Ey kandaş! Sen kutsal bil ve koru vatanını,
Temizle Mikrorlardan kararmayan kanını,
Değişme dünyalara harsını, lisanını.

Göç et medeniyete, Bozkurt'un olsun başta,
Vardığın ülkelere karışta her savaşa,
Fakat sakın unutma sen adını sanını.

Dünya kocar, karışır ve nihayet çöker de,
Bazı bir kum esini dağı taşı söker de,
Sökebilirmi bir şey TÜRKlerin imanını.

Birgün gelip te şayet Türklük dara düşerse,
Gözünü kan bürüyen uluslar üşürse,
Vatanının uğruna korkmadan ver canını
Değişme dünyalara harsını lisanını..

ALİ KUBLAY

İMRENİŞ

Ne güzeldir gökyüzünü özlemesi yağmurun
Ve çocuğun çırpınışı, aynalara bakmak için;
Yunmuş şüphelerle ne rahattır, kolkola gezmek,
Yelkenlerin tutam tutam hasretle kabarması ne iyi.

Hasat sonu toprağın, ne tuhaftır terkedişi,
Ve kıvrım kıvrım huzurun bacalardan tütüşü..
Ne rahattır, rüyaları özlenen bir uykuya esnemek;
Ne fenadır bilseniz çocuklar,
Gökyüzünün maviliğini inkâr..

Ve ne güzel sevgilim:
Güneşi senden, yağmuru benden olan kavı kuzatın
Bize göğün masalını indirmesi her gece..

Hilmi S. ARTAN

Eskisi Gibi

Artık yüzüm gülebilir benim de
Madem ki her şey eskisi gibi.
Bahçem, küçüm evim
Ve her akşam beni bekleyen
Annem, bir de sevgilim..

Yeşillerini giyinmiş ağaç
Gene eskisi gibi.
Kuşların neşesi üzerinde
Ve herşey öyle güzel, öyle güzelki
Bir ömür yaşıyor bir günde.

Ziya Salim TALAY

Ata Sözleri

— Geçen Sayıdan Devam —

CEMAL OĞUZ ÖCAL

2070 — Sofrada elini, mecliste dilini kısa tut!
2071 — Say beni, sayayım seni
2072 — Sabrın sonu selâmettir.
2073 — Sabır selâmet, ivmek (acele etmek) melâmet.

2074 — Sabreden derviş muradına ermiş.
2075 — Sabırla koruk helva, dut yaprağı atlas olur.

2076 — Söz ne kadar ucuz ise iş o kadar bahalıdır.

2077 — Serçeden korkan darı ekmez.
2078 — Serçe gibi arsız olma!
2079 — Serçenin gönlünden şahinlik geçer.
2080 — Sen de kendini fasulye gibi nimetten mi sayarsın.

2081 — Sivilceyi yara yapar.
2082 — Sağır işitmez, uydurur.
2083 — Su herşeyi temizler.
2084 — Su küçüğün, sofraya büyüğün,
2085 — Sayılı gün tez geçer.
2086 — Su testisi su yolunda kırılır.
2087 — Sarımsağın sıkından seyreği iyidir.
2088 — Soğan yemedim ki ağzım koksun.
2089 — Şıçan sidiginin denize faydası olur.
2090 — Su herşeyi temizler amma yüz karasını temizlemez.

2091 — Sabır eyle işine, hayır gelsin başına
2092 — Su bulanmayınca durulmaz.
2093 — Surete bakma, sirete bak!
2094 — Sırasız iş olmaz.
2095 — Sırasını bul çıkanı yak!
2096 — Sırayı, saygıyı unutma!
2097 — Saç safadan tırnak cefadan büyür.
2098 — Sütten ağzı yanan yağdırdı üfler de yer.
2099 — Suratını gören kadı manşından düşer.
2100 — Sultan Süeymana kalmıyan dünya, kimseye kalmaz.

2101 — Su içerken yılan bile dokunmaz.
2102 — Sakalına göre tarak uydur!
2103 — Saz, sözün kuskusudur.
2104 — Saz, söz şaire gerek.
2105 — Sözün tamamını deliye söylerler.

2106 — Sorulmadan cevap verilmez.
2107 — Süt dökmüş kedi gibi düşünür.
2108 — Sev seni seveni hâk ile yeksan olsa da, sevmeye seni sevmiyeni Mısır Sultan olsadal..

2109 — Sirkeyi sarımsağı hesap eden kelle, pa-pa yiyemez.

2110 — Su alırsan derinden al, yufkadan alırsan bulanır.

2111 — Seni alan neylesin, kazık versun bağla-lasın, gitsin gelsin ağlasın.

2112 — Sırçadan evde oturan komşusuna taş at-maz.

2113 — Sin sin gezer, sinek bağı ezer.
2114 — Sin sin gezer, sinirleri üzer.
2115 — Sermayeyi kediye yükletmiş.
2116 — „ horoza „
2117 — Sofrana aş koy, yüreğine taş koy.
2118 — Sizde yiyelim içelim, bizde konalım gö-çelim.

2119 — Sürmeyi gözden çalar.
2120 — Sürme çekerken göz çıkarma!
2121 — Sürüden ayrılanı kurt kapar
2122 — Senin derdin ayrılanda benim derdim Meryemde.

2123 — Sinek, pekmezciyi tanır.
2124 — Sıhhat gibi insana servet olmaz.
2125 — Sanat elde altın bileziktir.
2126 — Son pişmanlık fayda vermez.
2127 — Serden geçer de yarden geçmez.
2128 — Söyleyenden dinliyen ârif gerek.
2129 — Sakınılan göze çöp batar.
2130 — Sen herkesi kör, âiemi sersem mi sa-nırsın?

2131 — Setahetin sonu sefalettir.
2132 — Sana vereyim bir öğüt, kendi ununu kendin öğüt.

2133 — San'atına hor bakan boynuna torba takar.
2139 — Sen bilirsin diyince kavga olmaz.

Fuhuşun Psikolojik Sebepleri

— 6 ncı Sayfadan Devam —

altında tutan ve kendilerine ıstırap veren gönül bağlarından kurtulmak isterler. Fuhuşa sürüklenmiş kadınların hemen hepsi de mazilerinde oldukça kuvvetli bir aşk macerasını geçirmişlerdir. Bunlar daima aşıklarının vefasızlıklarından, sadakatsizlikle rinden şikâyet ederler ve inkisaria neticelenen bu aşkların yarattıkları ıstıraplardan uzaklaşmak için her zaman kısa ömürlü aşk ararlar ve kendilerini erkeklerin kollarına atarlar.

* * *

Fuhuşun zuhurunda rol oynayan amillerden bi-risi de aşağılık duygusudur. Birçok sebeplerle mey-dana gelen bu duygunun beşer mukadderatında oynadığı rolü küçümseyen artık kimse kalmamıştır. Aşağılık duygusunun ezici azaplarıyla kıvranan ka-dınlar bundan kurtulmak için her çareye baş vurur lar. Başkalarile aralarında mevcut olan ahenksizlik-leri, müvazenesizlikleri bertaraf etmek için vücut-lerini satılığa çıkarmaktan bile çekinmezler.

Bundan mada aşağılık duygusundan muztarip olan insanlar en ziyade hâkimiyet arzusuna bağlı bulunan kimselerdir. Bunlar her vasıtaya baş vura-rak muhitlerine hâkim olmak isterler. Bilhassa içti-maî durumları fena olan kimseler bundan mütevel-lit ruhlarında peyda olan aşağılık hislerinden kur-tulmak maksadile ve temamlile gayri şuuru olarak akla hayale gelmiyen faaliyetlere girerler. Sırf bu duygunun tesirile fukarasever olan insanların mev-cut olduğunu tahlili ruhiyatta merak ve hayretle görmekteyiz. Gayri şuurumuzda mevcut ve tatmin için mütemadiyen faaliyette bulunan hisler, arzular, temayüller şuurun ruhumuzun bütünlüğünü muhafaza için koyduğu maniayı (Censure) aşmak maksadi-le bambaşka şekillere girerler. Tahlili ruhiyat klinik lerine müracaat eden hastaların sembolizma vasita-sile yapılan rüya tefsirleri (Freut) tarafından or-taya atılan bu nazariyeyi çok kuvvetlendirecek ma-hiyettedirler. Bundan dolayıdır ki bazı kadınların duydukları aşağılık duygusu şeklini değiştirmek su-retile fuhuşa inkilâp edebilir. Bu istihalenin hedefi rolları değiştirmek, yani başka vasıta ve çarelerle yok edilemiyen aşağılık duygusunu fuhuş yolu ile tesis edilecek hâkimiyetle gidermektir. Fuhuşa sü-rüklenmiş kadınların psikolojilerini incelersek bu dü-şüncenin ne kadar doğru olduğunu görürüz.

Birçok fahişeler ve bilhassa yarım fahişeler kendilerine bağlanan erkeklerle her türlü ıstırap onları adeta yok etmek için büyük bir temayül du-yarlar; aşklarını pek fazla masraflara sürüklerler. İflâsa uçuruma doğru iterler. İdame ettirdikleri mevki ve içtimai şartlardan mahrum bırakmak için uğraşırlar, borçlandırmaya, kumara hatta cürüm ve

cinayetlere teşvik ederler. Bütün bu işlerde hâkim olan gaye sırf kudretlerini ölçmek isteğidir. Kadın da nevroz, cinsel soğukluk, omoseksüalite (sevicilik ve aşağılık duygusu şiddetini artırdığı nisbette tahrip arzusu da atar. Cinsel soğukluk gösteren kadınların rüyalarını tefsir ettiğimiz zaman bu rü-yaların temamlile erkeklerle mücadeleleri ifade ettik-lerini görürüz. Bununla beraber burada bir çok te-zatlarla da karşılaşabiliriz. Bazı kadınlar hem erke-ğe hakim olmak ve hemde onu hâkimiyetleri altına almak isterler. Ona hâkim olmak arzusunu doğu-ran şey aşağılık duygusudur.

Fuhuş yapan kadınların gösterdikleri hususi-yetler arasında onların evsahiplerine (umumi ev-ler) ve vasıtalarına karşı aldıkları durum da dik-kata çok şayandır. Meslek icabı kendini verdiği erkeğe karşı lâkayit ve kin duyan fahişe umumî ev leri idare eden kimse ve bilhassa vasıtalarına kar-şı büyük bir sempati, sevgi duyar. Ruhîyatçılardan (Flexner) bu bağlîk karşısında hayretten kendi-ni alamıyor ve şöyle diyor:

“ Bu bağlîlığın temelini teşkil eden, psikolo-jik unsurlar şefkat ve mülkiyet duygusudur. Kadı-nın aşınmış, körleşmiş vicdanı onu bu değerde sa-tın almakta isyan etmiyor. „ Flexner : Avrupada fuhuş (Prostituon in Europe - Nevyork S. 32. 1917) Bu kadınların onlara karşı duydukları bağ-lîlık teessürî hayatlarının en son meşceini teşkil eder. Bu kadınlar bu bağlîlığı delice arzu ederler. Bunun en önemli sebebi o kimselerin maddeten kendilerine bağlı olmaları, daha doğrusu onların kendilerine dolayısıyla tabi olmalarıdır. Para bakı-mından kendilerine tabi olan bir insana yardım e-debilmek keyfiyeti bu kadınlarda analık içgüdüsü-nü faaliyete getiriyor. Bu kadınların müşterilerinden nefret etmelerinin sebebi onların karşılarında ken-dilerini kadın hissetmelerindendir. Bu kadınlar ken-dilerini istismar edenleri severler, çünkü bunların durumlarında çocukluğa ait bazı şeyler vardır. Bun dan dolayı bu kimselere karşı kendilerinde anne-lik hissi duyarlar. Bu onların gayri şuuruları için bir nevi fidye ve şereftir. Diğer taraftan bu kadınların tabii mazoşizmaları da bundan faydalanır ve so-kaklarda maruz kaldıkları hakaretleri ve dolayısıyla ruhlarında şiddetlenen aşağılık duygusunu giderme-ği hedef tutan telâfi edici bir keyfiyettir. Kadının bu adamlarla olan münasebetlerinde mazoşizması menfaattan uzak hareketlerle fedakârlığa inkilâp ediyor. Bu kadınlar para mukabilinde kendilerini teşhir ve teslim etmek suretile zenginleri, kudretli insanları daha doğrusu karşılarında fazla aşağılık hislerini duyduğu kimseleri üstünlüklerini yaratan servetlerden mahrum ediyor. Fahişe kadınlar hâkim olmadan sevmezler.

Bütün bu sözlerden fuhuşun gerçek bir nevroz olduğunu anlıyoruz. Sefalet ve diğer içtimai faktörler kâfi ve zaruri sebepler değildirler, bunlar ancak fuhuşun meydana gelişini kolaylaştıran amillerdir. Fuhuşun bu ana karakterini küçümseyen ahlak alimle- ri, içtimaiyatçılar ve ekonomiciler vakitlerini beyhuda geçiriyorlar. Fuhuşun ana kökleri beşer ruhundadır.

* *

Şimdi biraz da fuhuş karşısında Avrupa ve Amerikada alınan durumu kısaca inceliyelim. Bütün Avrupa memleketlerinde asayişin muhafazası, halkın his ve düşüncelerine hürmet edilmesi, bilhassa hifzussuha noktaazarından fuhuşla mücadele ediliyor. Fahişe kadınlar polisin nazareti altında sık sık muayeneye sevk ediliyorlar. hastalık gösterenler faaliyetlerinden men ediliyorlar. Amerikada ise fuhuş bir cürüm sayılır. Fakat alınan şiddetli tedbirlere rağmen fuhuşu önlemek bir türlü kabil olmuyor.

Meseleyi hifzussuha zaviyesinden tetkik edersek dünyanın her tarafında tatbik edilen kanunların ki- fayetsiz olduklarını görürüz. Gerçekten zabıta fahişelerden ancak pek azını kontrol edebilir. Bunlarda umumî evlerde çalışan kadınlardır. Bunların dışın- da sayıları gittikçe artan ve gizli olarak randevü evlerinde çalışan kadınlar vardır. Umumî evlerin sa- yıları azalmasına mukabil gizli evlerin sayıları dur- madan artıyor. Buna dair bir fikir verebilmek için Fransada yapılan istatistiklerden bir misal alacağız. Pariste 1919 senesinde umumî evlerde resmen mu- kayyet 5300 kadın vardı. Bu miktar 1923 senesin- de 4300 e inmiştir.

Fahişelerin Frengi, Belsoğukluğu hastalıkların çoğalmasında büyük rol oynadıkları muhakkaktır. Yine Fransada 1928 senesinde yapılan bir istatistik te Pariste görülen Frengi hastalıklarının %9 zunun umumî evlerde çalışan kadınlardan %9 zunun da gizli olarak faaliyette bulunan kadınlardan meyda- na geldiği, evli kadınlardan da bu hastalığın ya- yılmasında %4 nisbetinde müessir oldukları görül- müştür.

İsviçrede, Cenevrede aynı senelerde yapılan bir istatistikte 803 Frengi vakasında şu rakamlar elde edilmiştir.

Umumî evlerde çalışan kadınlardan Frengiye tutulan erkek adedi	73
Evli kadınlardan	47
Hizmetçilerden	57
Dost kadınlardan	284
Gizli olarak faaliyette bulunan kadınlardan	304

Fuhuştan mütevellit hastalıkları önlemek için

alınan bütün tedbirleri büyük bir sempati ile karşılamak bir borç sayıyoruz. Çünkü bu hastalıkların beşeri hayatta meydana getirdikleri korkunç tahri- batı hepimiz biliyoruz. Ancak isimlerini anarken bu yük bir ürperme geçirdiğimiz bu beşeri afet ve fe- lâketlerden daha uzak kalabilmemiz ve kendimizi daha emniyette görebilmemiz için bu hastalıkların yayılmalarında kadınlar kadar ve belki de onlardan daha fazla müessir olan erkekleri de sıkı bir kont- rola tabi tutmalıyız. Evlenme işinde bu işe daha fazla titizlik göstermeliyiz. Zira frengili veya belso- ğukluğuna tutulmuş bir kadın veya erkekten doğa- cak çocuğun maruz bulunduğu tehlikeleri fazlasile biliyoruz. Zaten bütün ömürleri müddetince ıstıraba mahkûm olan insanlara bu alemin " bütün dinlerin haşiyette bahsettikleri gerçek cehennem .. den da- ha korkunç bir işkence diyanı haline getirmek hak- kına hiç bir insan malik değildir. Aksi halde bu insanlar meşhur İngiliz filozofu (Hobbes) in de- diği gibi " İnsan insan için bir kurttur, - Homo Homoni Lupus .. sözünü bütün şumulile gerçekleştirmiş olurlar.

* *

Fuhuşa mani olmak, daha doğrusu fuhuşun zu- hurunu önlemek için yukarıda alınması gereken ted- birlere kısaca temas etmeden geçmiyeceğiz. Fuhu- şun iktisadî, içtimai olmaktan ziyade psikolojik bir fenomen olduğunu söylemiştik. Şu halde fuhuşu şimdiye kadar yapıldığı gibi tamamiyle indi görene- ğe müstenit çarelerle değil, psikolojik vasıtalarla önlemeğe çalışmalıyız. Kızlarımızın cinsel terbiyesine dört elle sarılmalıyız, onların ruh ve ahlak ter- biyesine fazla ehemmiyet vermeliyiz. Fahişeleri in- sanlıktan uzaklaşmış, hayvanlaşmış, hakir görülme- ğe müstahak, iğrenç, ve bir felâket menbaı halinde görmemeliyiz. Emin olalım ki onlar hiç birimizin tahmin ve tasavvur edemeyeceğimiz kadar fazla ı- tırap çeken zavallılardır. Vücutlarını pazarda satılı- ğa çıkaran bu kadınlar ruh hastasıdır, onların ru- hî ahenkleri, müvazeneleri bozulmuştur. Herşeyden önce tedaviye, ruh tedavisine ihtiyaçları vardır. On- ları ruhlarını bir kurt gibi durmadan kemiren ma- zoşizmadan, cinsel soğukluktan ve aşağılık duygu- sunun kahredici tesirlerinden, ıstıraplarından kurtaralım. Bütün bunların nasıl yapılabileceğini daha baş- ka sayısız beşeri ıstırapları tahfif ve yok eden tah- lili ruhiyat bize gösteriyor. Fahişeleri sıhhi muaye- neye gönderdiğimiz gibi ruhlarını zararlı kuvvetler- den kurtarmak için de onları tahlili ruhiyat klinik- lerine gönderelim. Beşeriyeti fahişelerden kurtarmak için başka çare yoktur. Sonra bu aynı zamanda insani bir harekettir. İnsanlar insanlar için bir filo- zofun dediği gibi allah olmasını bilmelidirler.

Homo Homini Deus

" İnsan insan için bir allahtır. "

Halis ÖZGÜ

Adana Halkevinin

BİR AYLIK ÇALIŞMASI

H. ÖZGÜR

I nci Kânun ayı içindeki

KONFERANSLAR :

1—12—943 Çarşamba günü Hukuk mezunu B. Hamza Eroğlu tarafından (Türk milletinin kud- ret kaynakları) mevzulu bir konferans verilmiş bun- dan sonra (Tifüs mücadelesi ve Atatürk'ün cena- ze töreni) adlı iki film gösterilmiştir.

TÖRENLER :

17—12—943 Cuma günü Adanalı şair Talât Muter'in ölümünün I nci yıldönümü için bir ihtifal töreni yapıldı. Şairin hayatı Bay Naci Kum tarafın- dan anlatıldı. Öğretmenler tarafından şiirler okundu. Evimiz halk türkûleri ekibi tarafından merhumun güzel şarkıları nazireleri bestelenerek halka dinle- tildi.

KONSER :

17—12—943 Cuma günü Halk türkûleri edibi tarafından bir konser verildi.

ÇAYLI TOPLANTI :

12—12—943 Pazar günü Beden Terbiyesi böl- gesi tarafından Mersin sporcuları şerefine bir çay verilmiştir.

Bu ay içinde Adanada bulunan Sadi Tek - Mu- ammer Karaca tiyatrosu turubu ile temsil kolu ela- manların bir çaylı toplantı verilmiş ve toplantıda Sadi Tek'in konuşmaları dinlenilmiştir.

BALO :

10—12—943 Cuma günü Salonlarımızda Kızı- layın balosu olmuştur.

NİŞAN :

I nci kânun ayında bir nişan töreni yapılmıştır. Sadi Tek Muammer Karaca Tiyatrosu Evimiz salonunda :

19—12—943 Pazar günü (Karmakarışık)

20—12—943 Pazartesi (Ah'şu Kaynanam)

21—12—943 Salı (Çamurda bir zambak)

22—12—943 Çarşamba (Paşa hazretleri)

23—12—943 Perşembe (Süt kardeşler)

24—12—943 Cuma (Allahaismarladık)

25—12—943 Cumartesi (Matinada Süt kardeş- ler, gece Kudret Helvası)

26—12—943 Pazar (Matina Süt kardeşler, kuy- ruklu yıldız, gece Sekizinci)

27—12—943 Pazartesi (O Kadın)

28—12—943 Salı (Erkekler kırkıncıdan sonra- azarlar.)

29—12—943 Çarşamba (Bir Apartman hikâyesi)

30—12—943 Perşembe (Fatoş)
adlı vodvilleri temsil etmişlerdir.

Gurbetteki Adam

— Resim Göknel'e —

Bilirim bir zaman tekrar döneceksin bu şehre
Ocağında gene duman tütecek
Ve penceren açılacak güneşe.

Sarılnca ak saçlı karın boynuna
Belki de tanımaz olacaksın delikanlı çocuklarını..
Artık başında bir eyvallah kulâhı da bulunmı-
yacak.

En yakın dostun çiftin çuluğun olacak
Anbarına buğday girecek.

Bastığın her karış toprak
Seninle öğünecek..
Oyun meydanına şehrin
Sulh bayrakları çekilince
Harmandalı zeybek oynıyacaksın,
Ve böylece ilk hatıran
Bir damla gözyaşı halinde
Toprağa dökülecek..

SAMİ GÜRLEV

HALKEVİ DERGİLERİ

DERGİNİN ADI	ÇIKARAN HALKEVİ
Başpınar	Gz. Antep
Çorumlu	Çorum
Doğuş	Kars
Erciyaş	Kayseri
Fikirler	İzmir
Gediz	Manisa
Görüşler	Adana
Halkevi	Eskişehir
İnanç	Denizli
İnan	Trabzon
Karacadağ	Diyarbakır
Karaelmas	Zonguldak
Kaynak	Balıkesir
Konya	Konya
19 Mayıs	Samsun
Taşpınar	Afyon
Türk Akdeniz	Antalya
Üd	Isparta
Uludağ	Bursa
Yeni Türk	Eminönü
Halkbilgi Haberleri	Eminönü

NEŞRİYAT MÜDÜRÜ : KEMAL ÇELİK
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ : VEHBİ EVİNÇ
BASILDIĞI YER : TÜRKSÖZÜ BASİMEVİ
